Р'ЬЗАЛИЕ Р'ӘШИТ'

Хәм у хьйал

«СОВЕТАКАН ГРОХ»

РЬЗАЛИЕ Р̇ӘШИГ

Хәм у хьйал

НӘШЬРӘТА “СОВЕТАКАН ГРОГ„
ЕРЕВАН — 1982

INSTITUT KURDE de PARIS
· BIBLIOTHÈQUE ·

ԳՄԴ 84 Քրդ
Ռ 211

Әве к'ьтеба хwә бь һ'ьсрәти п'ешк'еши дйа хwә — Хәзала Чолойә р'әмәти дькьм.

Бәрәвока "Хәм у хьйал„ к'ьтеба шайирә дӧдайә. Шаир бь һ'ӧб у һ'ьзкьрьна мәзьнва ве бәрәвокеда пәсне Wәтәне мәйи гӧльәдай дьдә, бь к'ӧбари дәрһәqа ә'мре хәбатк'аре мәйә бәхтәwар дьньвисә. Назькьн шьеред кӧ р'әwайи дидәме тәбийәте һатьнә кьрьне.

ԳՄԴ 84 Քրդ
Ар 2

Ք 4702320000 (969) / 705 (01) 81 66—81 «М»

Нәшьрәта "Советакан грог„ 1982

ӘРМӘНИСТАҢ

һе нив qӧр'нә,
We т'əзə чу
Жь we р'оже,
Әрмәнистан,
Сәкьнибу
Дәве доже.
Wәк багәр у
Бобәлиске
Саһарайе,
һәв алйа бун
Һәму хәлqе
Ве qәзайе
һәв дьхьстьн
Бьра-бьре
Бубу хәзәв.
Адрбещан,
К'ӧрд у әрмән
Дьзерйан т'әв.
У ньзанбун,

Жь к'идәре
Гәло к'ьнге?
Qӧлбе вәбә,
Бьсәqьр'ә
Дәнг т'ьвьнге.
У wa вәбу
Qӧлбә йале
Ве Питере,
Лаwe Р'уса
Мәр'а вәкьр,
Дәрге хере.
Ищеване,
Та Р'әwане
Эрмш к'әте,
Щор к'ьшандьн,
Бунә бьре
Һә хирәте.
Мә хwә һәжанд
У т'әвайи
Гәшәвәкьр,
Нәхш нигаре
Һани зәйнәт,
Хwәр'а чекьр.
Ль сәр ньһа,
Адьрбещан,
К'ӧрд, әрмәни,
Кӧ бубунә
Мәрт'ал, дәсте
Лаwe фәни.

Һәла бьһер'
Хәw р'акьрьн
Бьрщед qәдим.
У чекьрьн,
Һе чедькьн,
Чь бажар' у
Чь шанәшин.
Әрмәнистан
Буйә эwра
Гәр' у сәйре.
Һ'әрчар qӧлбᵊ
Тен т'әмаше,
Қ'әтнә Һ'әйре.
Зьламе we
Бунә һӧр'е
Ви зәмани
У стеркар'а
Хәбәр дьдьн
Бь әрмәни.

ШЕРЕ, ХУШКЕ

Һәй бьрано wәр'а мьзгин,
Хушкәк иро wәр'а бу,
Пенщ бьрабун әрше ә'змин,
Кәвоткәк wә зедә бу.

Валентина хушка кöбар,
Назьки һьм мерани,
Ә̕рше ә̕змин тәр̕а бу wар,
Шери т̕әв пенщ шерани.

МЕРХАС НАМЬРЬН

Әw се мер бун,
Әw се шер бун,
Се ә̕фате зәмана.
Бистчар шәва,
Бистчар т̕ә̕ва,
Бун хöдане ә̕змана.

Се бьлбьл бун,
Р̕öḣ у дьл бун,
Тәйре симьр̕ кöбартьр
Öлм у занин,
Һәвдö анин,
Ве дәрәще бьльндтьр.

Сәр р̕енга дур,
Бь фькре к̕ур,
Wана баща хwә дагьрт.
Бь ḣьсрәти,
Фьреqәти,
Диса р̕енга wәг̕ән гьрт.

Занә р'абун
Пешйеда чун,
Пәйа дьбун се мерхас.
Дьнйа һ'әжйа,
Бәре мәшйа,
Бәр "Сойузе" бун р'ьсас.

У вәкьрьн дәрге зивин,
Дьла һ'әзар нет гӧман,
Р'уньштьбун хортед кӧр'ин,
Ах сәд йазьх... бе зьман.

Шина гьран дьне գәвзкьр,
Ә'wра дора р'ое гьрт.
Ал бәйраքа сәри харкьр,
Ль сәр мәйгед шере хӧрт.

Мерхас мьрьн... Әw к'е дьбе,
Мерхас к'ьнге к'а дьмрьн,
Мерхас дьбьн стәйркед сьбе,
Шәwqе дьне вәдьгрьн.

У һ'әтани ль р'у дьне
һәбьн шәв, р'ож, ә'мр у жин,
Wе бен стран у готьне,
У нав мәда wе бьжин.

QЬР'ЬСТАН БУЙƏ ГÖЛЬСТАН

Чумə qьр'е гöнде мə,
Р'астə, дузə һəр йаљ
Дəр у бəстед феза мə,
Ќəвьр, к'öч'ьк у хали.

Мьск'əне мə'ра мышка,
Һ́əзар р'əwьр, дуп'ьшк.
Чалуйе дьр'и т'əк-т'əка,
Һ́əwшан, шор'ə, зльќа.

Һатьн дабьрин се сал,
Диса qьр' бу мə меван,
Заньн мьн чь дит, һəвал,
Т'əв баг', баг'чə у бостан,

Гöнд у совхозе т'əзə,
Т'əв баг', баг'чə у бостан,
Əрqада ав дьбəзə,
Qьр'ьстан буйə гöльстан.

* * *

Мьн бьч'уктайе ч'əве хwə вəкьр,
Дит бəнде к'öбар, хəбат əшq у к'əн,
Wе хəбата щан дьнйа шен дькьр,
У бəндə бубун хwəй мал, хwəй мьск'əн.

Wəт'əне аза мьн хwəр'а гöл да,
У дәст ани п'ьр' фьрасәт, хwәндьн.
Кал у бавс мьн клуба гöндда
Т'ьм wа дьготьн дәрh'әq дәwра дьн.

—hәй гьди зәман, зәмане бәре,
Зәмане чуйи, зәмане мә ди,
Т'öщар нәвнньн тә ве мадәре,
Сьлсьләта мә бе хәм у хwәнди

Qрара qәт'ле дәсте шәр'база
Кö ниве дьне hәла навданә.
Qәйде хунмьжа, qәйде дәхәса,
Щие п'аләә, гöнди бе р'ьсqәт манә.

Бьнh'ер'ьн бьра дәм дәма мәйә
Р'енга мә р'астә әм h'ьлдьк'шьн жор,
Тә'ва зер'ин вьр wе шәwq вәдайә,
Сайа партиае у Октйабра сор.

Чекьрчие дьнйа мә шен у аза,
Шәмдана зер'ин хwәр'а h'ьлданә,
Ль ә'рше ә'змин дьдьн п'әрwаза,
Нура шәмдане hәр щйа бәрданә.

We нуре ч'ә'ве мәрие фьqарә,
Жь хәwа к'ьбир дайә вәкьрьн,
Мәрве h'әтани иро дьзарә
h'ьшйарә, hазьр h'ьмбәри дьжмьн.

ӘМ БУН К'ӘСКӘСОР

Дәwран һатьн чун
У р'унге дьне
Бьбу тәwq у зәwq,
Ль шанәшина,
Нәмабу нә р'әwш,
Нә wәраq у шәwq.
Wәк ә'wре ә'змин
Ә'wре р'әш у гәwр
Мә бь һәвдӧ гьрт.
Бо паqьжайе,
Бо һәqиqайе,
Р'абун хортед хӧрт.
Wәкә баране,
Мәһа нисане,
Бун лейи лемьшт
Паqьжкьр у бьр,
Qьлер у к'ьрет,
Т'әмьзайи һьшт.
Дьне бун хәләq,
Бунә стер-шәбәq,
Гьртьн ала сор.
Ль пәй баране,
Зозан, аране
Вәбу к'әскәсор
У һ'әта иро,
Ә'мәлда гиро,
Бь панздәһ р'әнги

Ә̆мре хwә р̆ази,
Дькьнә гази,
Сәд у бист дәнги:
—Бьжи ашити,
У бьжи дости,
Бьжи Ала сор.
Тә зедәбә р̆әнг,
Зедәбә тә дәнг
Ай тӧ к̆әскәсор,
Тӧ т̆ьфаqа зор.

* * *

Бәр мьн ч̆әмә хӧшә-хӧшә,
Р̆е вәдькә у дьк̆ьшә,
Нава qьр̆ у кәвьр, кәла,
Шелу дькә бәр у пела,

У жорда те гӧшин у гӧр'
Хwәр̆а вәдкә р̆е у бӧһӧр̆
Qәдам дьгрә дьбә дәлав,
Һешин дьбә доре бьнав,
Сәр̆ дьгрә сйа баѓе р̆әза,
Дьбә эwра бәхт мьраза.

Әз жи wәк wи ч̆әми ләзьм,
Бәрбь сәре ч̆йе дьбәзьм,
У ньзаньм к̆әнге бь нав,
Хәлqе ль мьн бькә слав.

О', БЬҺАРӘ

Ль сәр дара сьпьндаре,
Ләгләг ль һелине к'арә,
Бәрх дьч'ерә ль бәрwаре,
Маке дурва зарәзарә.

Qизьке qалч'ич'әк баqкьр,
Анк у го: Ай адарә,
Пьлтә әwре рәш хӧйакьр,
Баран һур-һур һатә харә.

Әзман бу мәйдана к'ине,
Әwра һьлда гӧрз у к'әмәнд
У һәвк'әтьн:— Жь qирч'ине
Вәqәшьрин бәред щәмәд

Т'әбиййәт рабуж хәwа һасе,
Һәзар тәрзи кьр диһарә,
Ләйлан мерге жь һәwасе,
К'әт рәqасе. О, бьһарә.

Әйда тәйә иро дайе,
Бьмбарәк у пирозбә,
Йа тәйәжи, әре хайе,
Мьразе тә дьл бьбә.

Йа wәйәжи гәли зәрйа,
Ә̓мре wә р̓әwш-гӧл бьбә.
У ә̓мрда бәхтәwари
Бо wә һ̓асьл һ̓ьл бьбә.

һунә бьһаре бьһаренә,
Бьһар бе wә чь р̓әwшә,
һун у бьһар т̓әв һәв дьбьн:
Ай, зәйнәт у бьнәвшә.

һәр мергәке гӧләк дәрте,
Т̓әбйәт р̓әwш у гәш дьбә,
һәр шенике qизәк дәрте,
Маләк пе шен хwәш дьбә.

Гӧләкә бин ль дәст хорте дин,
Бәрбь qизе бьбәзә,
Qиз бь хази, дьл пе р̓ази,
К̓е wи бәхти нахазә.

Дә ша бьбьн, дә бьк̓әньн,
Заньн, иро, чь бә̓сә,
Ә̓йда дайик, хайиканә,
Ә̓йда һәрә һ̓әwасә.

Ә̓йда тәйә иро дайе,
Бьмбарәк у пирозбә,
Йа тәйәжи әре хайе
Мьразе тә дьл бьбә.

Йа wәйәжи гәли зәрйа
У ә̓мьрда бәхтәwари
Ә̓мре wә р̓әwш гӧл бьбә,
Бо wә һасьл, һ̓ьл бьбә.

БӘР ШЬКЛЕ К'АWЕ

Р'уньштьбум шәв ль ода сьпи,
Сәрим һьлбьр'и шькле К'аwе ди,
Әз р'абум жь щи һьмбәр сәкьним
Бо сәбра дьла пер'а к'ельмим:
—Дьнһер'ьм тә у гәрдән у хала,
Тӧ хwә гӧл буйи, чуйи нав гӧла
Тә һьштьм ль вьр нава к'әwшәне
Бе сәри у бьн, ль гәрмьстане.
Әз п'ьр' дьр'ежьм ль вьр хwидане,
Ле тӧ чь дьки ль wе зозане?
У бь һ'ьше хwә әз wе мьна бум,
Шькле К'аwа хwә һ'әйр у тьма бум.
Әw шькле бьч'ук ль һьмбәри мьн,
Бу qьлафәтәк сәкьни бәр мьн.
Сурәт бәшьрин чаwа шькьлда,
Мьн т'ьре дәсте хwә сурте мьн да,
Мезәкьр мьн wе нур у нәдәре,
К'аw wа к'ельми ль wе мадәре:
—Лаwко һ'әвтекә тә әз нәдимә,
Тә т'ьре буйә аг'ра зәминә.
Тә бирә щьмә'т дьбе: — "Шер, шерә
Дьһа чь мьнәт, жьнә, йан мерә,,
Тӧ ль к'әwшәне бе сәри у бьн,
Әз жи нав ч'йае бь гӧл у сосьн.
Тӧ бешәр дьки пәмбӧ, баг' у р'әз,
Әз вьр дьдошьм һьм ч'еләк һьм пез.
Нан, дәрьб, дьльк тӧ дьки ь'мбар,

Əз һасьлəте т̓оп дькьм ль wар.
Нета мə йəкə, мə к̓ӧ хwидан р̓ет,
К̓ара мьн у тə дьбə йа wəлет,
Шен дьбə wəлат, wəлат дьбə хӧрт,
Навда гӧл дьдьн к̓аw у лаwке к̓ӧрд.

* * *

Ль сəр мьн əзмане сайи
у дəсте мьн дьреж,
Хwəй мальм, һ̓ал у авайи,
Дьл у р̓ӧһ̓ва дəнгбеж.
Һəрч̓е мьн дьбиньн дурва,
Дьбен:— Хwəзи тə,
Ах! Ньзаньн wəт̓əн к̓урва,
Бьриндарьм бо тə.
Бьрина мьн к̓урə, хəдар,
Ле мьн һəйə гӧман,
Һəр дəрдəки дəрман у ч̓ар,
Бь хwə дьдə зəман.
У əз шамə ве дəwране
Wəт̓əн гьртйə р̓ьк̓еф,
Ль сəр дьк̓а К̓ӧрдстане
к̓ӧрднаси те бь к̓еф.

ЗЬВЬСТАНƏ

Зьвьстанə.
Пайиза дəхəс бəлге дара шин we бьрйə,
Дара тə́зи сьпич́алəк хwə wəркьрйə,
Щотə ч́ьвик сəр чьqəке бунə п́əпук,
Ч́ьвтə—ч́ьвтьн бəр we ḣьшкйа ль wан
шьп́ук.

Зьвьстанə.
Шьван кəри бəла кьрйə нава мала,
Домамер́а ḣəйри ќəтйə галə—гала.
Кале мале бь дьргане чуйə дор лоде,
Кö бьhаре wи кем нəбьн мийе сəр коде.
Зьвьстанə.
Бəнде т́ьвдир ь'мбар, ќилəр кьрнə т́ьжи
У бьн qəйде дəф у зöр́не бəдəw дьжин,
Qиз у хорта гьртьнə сəр бəрфе р́əqас,
Ќануна сар wанр́а буйə гöлан ḣəwас.
Зьвьстанə.
Э, чь мьнəт сöр́ у сəрме кьрйə р́ьќеф
Пəй бьhарə бь р́əнг у дəнг, бь ќəн у ќеф.
Нисане wəк тəйре Симьр́ бе бьqужə,
Зьвьстане шəрма бьвə ав бьр́ьжə.
У гöлане хəмла т́əзə хwəр́а бинə,
Т́əбийəт qəда хwəйə р́əнгин we бьстинə.

Wəқи

Т'опе һ'əле мə
Данин дəра һан,
Чаwa нобəдар
Бəр т'əбйəта нə'с.
Ə'wpe зипьке,
Қö текə баран,
Дьлсар кəминьн
Нə комбайн, нə дə'с.

Қöр'е мьн у тə
Чунə qöльхе,
Бун нобəдаре
Чəрха ве дəwpe.
Wəки əз у тö
Бьвьн wəк бəрхе
У р'о ə'змане
Сайива дəре.

Wəки һавене
Ə'длайе һьлдьн
У бавежьн нав
Ве ситьлдьне.
Қö һьшк бьмəйи
Əм һəвдö бьгрьн,
Ч'ук у мəзьн сəр
Бькьн шабуне

Кӧр̓е мьн у тә
Чунә qӧльхе
Бун нобәдаре
Чәрха вс дьне.
Wәки әз у тӧ
Бьвьн wәк бәрхе
У р̓о ә̓змане
Сайива дәре.

* * *

Мәрьв те дьне аза у бе хәм,
Шайир бь фькре хwә һәр у һәр дәм,
Зен у ә̓мре хwә дьдә мьтала,
Хәм у хьйала.
У ӧса дьбә щарна дьхазьм,
Пеш һ̓әмушкава т̓әне щьзабьм,
Бьбьм мәйдана әшq у һ̓әwace,
Ль сәр синге мьн бькьн р̓әqace.
Дьхазьм бьбьм сосьнәк ч̓ә̓в сут,
У бьбьшкьвьм сәр р̓йа к̓аwе хут,
К̓аwа мьн к̓аw бе мьн бьчьрпинә,
Сәр синге хwәйи кәвәр р̓ахинә.
Щарна дьхазьм бьбьм авәк сар,
Домам к̓әсьри мьн бьвә диһар,
Финщана фәйфур we аведакә,
Сәр әwи заре хwәйи т̓идакә.
Щарна дьхазьм бьбьм тәйрәки

Симьр'и мэзьн у ӧса, wэки
Ль э'змин р'ахьм п'эр'а у баска,
Бьбьр'ьм р'енга э'wре бьруска.
Щарна жи һэма хwэр'а дэр дьбьм
Ль ḣэму qӧлч'е дьне wэр дьбьм,
Бь дьл у р'ӧḣва кэр бь кэр дьбьм,
Сэwдасэр дьбьм,
Ḣьзам чь дьбьм.

ҺЬНДЬК ДЬМИНЭ

Һьндьк дьминэ жь щи р'абьм бем,
Һьндьк дьминэ эз хwэ зэвт нэкьм,
Чьqас кӧ дьчэ аqьл дькьм кем,
Һьндьк дьминэ хwэ лап ӧндакьм
У qэ нэминьм р'убаре дьне
Әв дьнйа дэлал чаwа бу зьне.
Һьндьк дьминэ!
Һьндьк дьминэ, ле баwэр нэкэ,
К'ӧрд тэнгасиада хwэ ӧнда бькэ.
Чьqас кӧ дьчэ эw һе qал дьбэ,
Щер'б у фькрава һе к'эмал дьбэ.
Һьндьк дьминэ!
Һьндьк дьминэ биркьм зар' у мал,
Һэвал, һогьра доста ч'э'вбэлэк,
Пирэденга хwэ, баве хwэйи кал
У жь ḣэзна дьл qижинкьм щарэк,
У һерса бежьм: ло, ло бьмбарэк...

Һьндьк дьминә!
Пьрсәке бьдьм щә́ше кәвн т̇әзә,
Чьма wa бунә лепск, гәвәзә,
Чьма бун п̇әле дәсте нәйара,
Wәкә бе сәwда.
Чьма хwә давен бьн п̇е ԛулдара?
Минани к̇әлба.
К̇а намуса wә, wә нәма хирәт,
К̇а ԛә т̇ариԛе нәда wә ширәт.
Чьма наве "Щә́ш" wә сәр хwә дани,
Дьжмьнр̇а буйә созе ширани.
Чьма изьн да, кӧ wә к̇ьрекьн
Wәк барбьр, паше аше сьрекьн
У wә бьк̇әньн нәйаре дәwре,
Йан бо "щә́ш" наве wә к̇әтнә Һ̇әйре.
К̇әтнә хирәте у мә дькьн тиш,
Кӧ әм бьк̇шиньн дәста жь эриш.
Кӧ әм дәсте хwә бькьн жь ахе,
Бәр ар̇икр̇акьн щарәке даг̇е.
Һьндьк дьминә!
Һьндьк дьминә,
Ле әwдәр нәбйә у т̇ӧщар набә,
Һ̇әта мә һәбә зар̇әкә сава,
Хайин нькарьн фьрәкьн гава.
Һ̇әтани к̇ӧрдәк р̇у дьне мабә.
Һ̇әта әw навед мәйә к̇аw, к̇ӧбар,
Ль зозанед мә щарәк бен сәр зар.
Һ̇әта кание мә тенә хӧлә-хӧл,
Нәмәрде дурва бьминьн ч̇ә́вԛӧл,

Һ'әта ч'йаед мә бьльнд бьминьн,
Авед wанә гöр' бьгöжгöжиньн,
Дәнге бьк'әвә гедук у занга,
Һ'әму дәwрана, Һ'әму бәрбанга.
Т'әбийәте бьльнд бьwәк'ьлинә,
Әв навед сәр мә заре к'öрдинә.
Жь зәминда тен, we һәрьн зәмин,
К'öрдстан һәйә, we һәбә йәqин.
Һьндьк дьминә!
Һьндьк дьминә,
Һьндьк дьминә у һьндьк майә,
К'öрд, К'öрдстана т'ам, бьбә хайә.

О, СЬБӘЙӘ ХWӘШ

Р'оһьлате бә'рәвәда
Баки һеньк һат,
К'ьлам готьн ван тәйрада,
Р'öһ' ә'мьрда һат.
Авдер мәр'а р'әнгзив һьлда
Ләз жь мал дәрк'әт,
Бука т'әзә гези һьлда,
Һ'әwш Һ'әйата к'әт.
Шьвин һесуйе фиштандә мийа,
Зарин к'әт бәрха,
П'әнще тә'ве qәвзкьр дьнйа,
Жорда да бәр хwа.

Ә̓зман гәш бу, дьнйа нәхш бу,
Чь ә̓мрәкн хwәш,
Әз хәw р̓абум,
Ә̓мьр шабум,
О, сьбәйә гәш.

ӘЗ ҚАЛЬҚЬМ

Әз калькьм,
Нә калькe,
Кӧ р̓удьне,
Бәр ландьке
Дьбә тинә,
Дьһ̓әжинә,
Һ̓әта нәви
Дьһеньжә,
Бь хwә сәрда
Дьп̓оньжә.

Әз калькьм.
Нә әw кале,
Нава мале,
Бьлуринә
Бо т̓ьфале,
У мәжӧйе wи
Хеж у вежкә,
Бь к̓әсәре

Дәwра бәре
Кәр̔ у гсжкә.

Әз калькьм.
Ле нә кале,
Бьсәкьнә дәре мале,
Нет мьтала
Хwәр̔а р̔езкә
У һивийебә
Һәла нәви,
Бь wи дәви,
We к̔ьнге хwә
Һез у везкә,
Дәв у чәна
Бь гилезкә,
Wәки кале,
Хwә р̔аһеле
У һ̔әмезкә.

Әз калькьм.
Әз әw кальк
У әw кальм,
Хwәй wәт̔эньм
У хwәй мальм,
Әwqас к̔öбар,
Әwqас һ̔öр̔ьм,
Тәйре симьр̔р̔а дьфьр̔ьм.
У дьстьрем
Сәр хwә бәнги.

Зиз у зәлал
Бь wи дәнги,
Әзе һ'ьса
Xwә ль сәрхьм,
Жь ландьке
Әwи дәрхьм,
У фьр'ахьм
Wәкә бази
Паше ль wи
Бькьм гази:
—Оло кöр'о
Бәсә р'абә,
Дәwра мьн
У хwәр'а шабә
Бь һ'ьсрәт
Ч'әва вәкә
Ль дәwран
Т'әмашәкә
Qьбә—qьб ль дьбьстанә,
Хöлә-хöла мамьстанә,
Зен, фьрасәт wьр дьр'ежьн
Аqьле хав ле дьпежьн.
Дә зу р'абә
Иро к'аркә,
Xwә бь к'ьтеб,
Дәвт'әр баркә,
У мина Аh'мәде Хани,
һәр'ә шәр'е
Öлм у занин,

У əгəр тə
Xwə ле бани,
Xwəр̇а сазкьр
Wар у хани,
У наве xwə
Ль сəр дани,
Əзе һе бежьм
Wан р̇ожа,
Мьнр̇а буйə
Нəвик һежа.

БƏРБЬ Р̇ОЕ

Wəк шəва р̇əш у ə̇wрайи,
Баран зипьк бен т̇əвайи,
Нə ишьqбə, иə ч̇ьруси,
Һəв бьнһер̇ьн бь щə̇суси
У ньшкева бьвə гьрмин,
Зипьк гӧр̇кə текə хьрмин,
Текə qирч̇ин бьруска зəр,
Агьр алав же бьдə дəр,
Ишьq баве дəшт у зозан,
Гӧнд у р̇əшкон т̇əв бенə хан,
У ӧндабə шəва гьран,
Вəqəльшə ə̇wр у ə̇зман.
Жь нав ə̇wре вəqəльши,
Бьбəшьрə деме бəнда.

Wək мьзгини, хер у xwəши,
Жор бьк'əнə р'са шəмдан,
Бəндə шекра xwə пе биньн,
Бəрбь р'ое бьщə'диньн.
Шор'ьша зор wa бь хöрти
Вəкьр ч'ə'ве бəнда гьрти,
Бəндə бун йəк у бун xwəй дəнг,
Нəнhер'ин xwə щьла у р'əнг
Xwə дур хьстьн хелйа шəве,
Бəре xwə р'аст данə тə'ве,
Тə'ва зер'ин, əw тə'ва зор,
Бəндə дьhа кьрьн пьспор.
Wан сазкрьн ищат у нəхш,
Сəр зена xwə бунə сəрхwəш,
У зедə бу зен у мəщал,
Бун щаhаигир öса h'öр'ьн,
Бəрбь ə'рша əw дьфьр'ьн,
Мьна кьрьн qар у мьнəт,
Бəндə h'əму бунə к'əмал,
Wəт'əн ə'йни кьрьн зəйнəт.
У бе qöсур xwəр'а шанə,
Дəр у щинар ле тьманə,
Бь h'ьсрəти дьнhер'ьн we,
Ч'аwa həр тьшт бəрбь р'ое.

ҺЬНГЕДА

Һәла һе бәнда,
Qә ньзаньбу
Чийә хоф у саw.
Һәла һе кәси,
Гӧһ нә дьдайе,
Чьнә пьрс у щаw.
Һе ә'йан нибу
Жь бо мьн у тә
К'ийә де у бав.
Һе мьн у тәва
Че нәкьрьбу
Мәһмәд у Иса,
Ль р'у дьнйае
Т'ӧнәбу бә'с у
Базара Муса.
Әмә хwәй навбун,
Наве хwә шабун,
Хwәй дәшт у зозан.
Дьготьн мә к'ӧрд,
Мә һәвдӧ дьгьрт,
Wәлат К'ӧрдстан.

БИРАНИН

Wəхтəке, шəв нава щида,
Лъ сəр синге Əлəгəзе,
Əз р'уньштьм hӧндӧр' конда,
hатə бира мьн we лə'зе.

Готна пирка мьн р'ə'мəти,
Кӧ р'удьньшт к'елəка мьн,
Шьровəдькьр мə'рифəти,
Дəрhəq дəшта hьмбəри мьн.

"Лаwo дəшта ве Р'əwане,
Кӧ дьнhер'и тӧ ве гаве,
К'е дьдит жь таристане,
Əw жи дəма нава шəве».

Мьн бир дани у дьнhер'и,
Ван ишьqе hанə шəwaq,
Кӧ we шəва р'əшə тари,
Ə'змане шин дьда wəpaq.

У мьн зəлал жь wьр дьдит,
Əв Эщмиадзин, əв Ереван,
Əв жи Ферик: гӧнде мьн тит,
Хəмьлйə бь баг', бостан.

hӧндӧр' кон бь дьле р'ази,
Дьле мьн пе бу барьстан,
Əз фьр'нах бум, мьн кьр гази,
Бьжи, гӧлдə Əрмəнистан.

ДЕРӘСОРЕ

К'идәре кӧ тә дьбиньм,
Дерәсоре, фьр'нах дьбьм,
Ч'ә'ве р'әш бәләкә зәлал,
Әз ле һ'әйр у тьма дьбьм.

Ль мәк'т'әба гӧнде мәзьн,
Щйе ле т'ӧнә ԛар у газьн,
Дерәсоре, тӧ гӧл дьди,
Wе гӧле т'ьм гәш дьхазьм.

Ль к'әwшәне бе сәробьн,
Нав кәвотке жир у эгьн,
Дерәсоре т'ьм пешвани,
Бь тә әм т'әв к'ӧбар дьбьн.

Зозана к'аw нав ферма мә,
Ә'лба ширә мәзьн дәст тә,
Дерәсоре хwәш дьмәши,
Әз һ'әйрана т'ьмт'ела тә;

Ль бажар'е хәмьли сор,
Ль бәр дәзге мәзьни зор,
Бь сәрбәсти дьхәбьти,
Дерәсора мьнә пьспор.

К'идәре жи тә дьбиньм,
Дерәсоре фьр'нах дьбьм,
Тӧ гӧлани, к'әскәсори,
Кәч'а к'ӧрда һ'ьзкьрийа мьн.

Wəт'əн шенə ə'мре мə гӧл,
Бəхт у мьраз һəйə бь дьл,
Дерəсоре диндара тə,
Əз кърьмə шарур бьлбьл.

БƏРЕ

Р'о чьqас дьрежə иро,
К'а чьчах we һəр'ə ава,
Хьлазбə qəт'ьл у щəфа...
Р'о чьqас дьрежə иро.
Дьрежə, бе тинə, сарə,
Бьрчимə, тə'зи дьжwарə,
Р'о чьqас дьрежə иро,
К'а чьчах we һəр'ə ава.

НЬҺА

Чьqас зу р'о һат дабьри
Р'окə ə'мре мьн бӧһӧри,
Сəд һ'əйф жь ə'мре мьн нарин,
Чьqас зу р'о һат дабьри...
Ə'мəл, хwəндьнеда гиро
Т'ер нəбум жь р'ожа хwə иро
Чьqас зу р'о һат дабьри
Р'окə ə'мре мьн бӧһӧри.

* * *

Мьн сосьнәк ди нава мергеда,
Т'әви сосьна хwәр'а гӧлдьда.
Жь wан сосьне мергеда гәштьр,
Бин у бәнгзе wе һ'әмушка хwәштьр.
Ч'әвс мьн ле гьрт, әз бәрбь львйам,
Чум бәр сәкьним у сәрда ч'ьвйам.
Ле әз мәт'әл мам сәр стӧйе wе хар,
Қ'әсәрәк к'әтә дьле мьни жар.
Мьн го:—Сосьна дәлалә ч'әв сут,
Бәжн бьльнд у наз тӧйи ль вьр хут,
Л'е гәло к'а ч'йә мәна стӧйе хар,
Кӧ аним бәр тә кьрьм т'әнгәзар.
—Э го:—шайире бе һ'ьш у сәwда,
Тә чьма кӧл у дәрде мьн т'әвда,
Хwәшә әв мерга, qәт qӧсур т'ӧнә,
Чь бькьм йазьх нә йера мьнә.
Wи wәхте qәwхе, бе у баране,
Әз авитьм р'аст ве мерга һане,
Хwәзи бьдима тә ль мьск'әне мьн,
Һежа бьдита тәйе р'әнге мьн.

АДАР

(Минани Һ. Т'уманйан)

Адар әйни пира дӧр'у,
Р'оке бәрф у багәр хӧр'у,

Сöр' у сәрме һәвр'а тинә,
Qә к'анун жи öса нинә,
Ле тö wәрә ве бебәхте,
Һәw дьньһер'и р'о ле дәрте,
Һ'әл дьк'әвә бәрф у бузе,
Фәрат дьк'шә ль ве дузе.
Һöлм у гöлм вьр дьбә думан,
Һәв дьалә дьчә ә'зман,
Ль wьр дьбә бәрф у баран,
Адар ль wе дьбә хöдан,
К'ефа хwәр'а пе дьлизә,
Ләма wе дәнг öса зизә.

Р'ӘWШ У Т'ЬМТ'ЕЛБИ

Бәстәкә хали,
Доре чар али,
Шьр'ке ч'йа к'öбар,
Ле буйә һәвсар,
Жь wан ч'йаед шен,
П'ьр' кани дәртен,
Т'әв һәв дьбьн гöр',
Дьбьн ч'әмәк һ'öр',
Жь нав бәрф бузе,
Дьшулкә дузе.
Дәве wи ч'әми,
Жь qöр'на т'әми,
Дарәкә чьнар,

Р'əһ кьрьнə хар.
Сəр к'ока qəдим,
Чар шаг'е мьт'һ'им.
Хwəр'a шаг' данə,
Ӧса дур чунə,
һəв хəриб бунə.
У кəс ньзанə,
К'е жь к'ӧ һатйə
Ле бйə хӧданə.
Бе соз у бе һ'ал,
Бе пьрс у һ'əwал,
Qəлачə мьһ'кəм
Сəр гьреданə.
Щарна бь гӧлла,
Щарна бь мьла
һəв дьхьн нəйар,
Wан чьqед һешин,
У wан бəлгед шин,

* * *

Чи к'еранə wəки əз хортəки wa
к'əлəшьм,
Qари һəвал, һогьра нə мəлульм,
к'ефхwəшьм,
Чи к'ер'анə wəки əз хwəйе к'очк' у
сəрамə,
Qари дост у дьжмьна жь т'ӧ беша
нəмамə.

Wəxте К̇öрдстана мьн, бьнһер̇ буйə
чар п̇ара,
У дьле мьн назьк, ч̇ук кьрйə бə̇ра
к̇əсəра.

* * *

Мьн дит щотəк дьле əвин
Соqаqəкə ви бажари,
Домам ə̇йни р̇о ль ə̇змин,
Лаwьк шəва р̇əш у тари.
Жь диндара шəва тари,
Дьбəшьри нур дьбари,
Кö бьнһер̇и р̇оа нари
Жь шəмале тö нькари.
Р̇оа нари, шəва тари,
Бəр ч̇аве мьн ль ве наве,
Мьл мьлар̇а бь дьлбари,
Һур дьмəшйан ве һьндаве.
Бəшəра хwəш, сəр деме р̇əш.
Тə ньзанбу əwи qəрə,
К̇öбра йаре шəмдана гəш,
Əw кьрьбун бəранбəрə.
Р̇о т̇öнəбə һив qə һəйə?
Шəвəр̇əш жи һəмьк пəйə,
Баwəр наки дə бьнһер̇ə,
Ва бəр ч̇ə̇ве мьн у тəйə,

Ленинград 1964 с.

* * *

Бәр мьнр'а һат у дабьри
　　Кәwәк гозәл, кәwа ч'йайи,
Хал у хәте сәр диндаре
　　Мина гӧла п'әр'вәдайи.
Р'евачуна ве т'әрәзе,
　　Ӧса шамә бь шӧрәтбу,
Леве ширьн у гӧлбарин
　　Ә'йни бәлге к'аг'әтибун.
У дьле мьн бәр һәв нәда,
　　Мьн го:— гьди бьсәкьнә.
Го:— Эт'имо, лаwке мерхас
　　К'ӧрдстане һивйа мьнә,
Әwи т'ьвьнг дайә дәстә,
　　Жь бо К'ӧрдстана сәр хwә,
Бо ньсләта мә сава жи
　　Р'йа хwәндьне мьн да бәр хwә.
Мьн го хәриб ашкәлайә
　　Wәлате мьн гӧльстанә,
Ле ә'мре мьн, бина бәр мьн
　　Дәрде мьнжи К'ӧрдстанә.
Мьн вәгәр'йа бь дьлбари
　　Бәшәр сәр дема тәйиси,
Ә'нишәмдане шәмалда
　　Ч'ә'ве мьн ле нәщәрьси,
Сар бум щида wәк һәйкәләк,
　　Ль qәрахе ч'әме Неве,
Әw фтьли сәродәwр бум,

Wәк бобәлиск нава һәwе.
У һивйемә гәло к'ьнге
К'ӧрдстана мьне сазбә,
Wәки хәриб лаwке чер'а
Бь дьл у щан бәхт мьразбә.
Р'оке домам һат сәкьни
Һьмбәри мьн wәк шәмдан,
Кӧл—бьрине һ'ӧб эвине
Щарәкә дьн wе т'әвдан.
Мьн ньзанбу к'а чь дькьм
Нав щьвата шайнәти,
Wе дьл у һ'ьш бьрьн, мьн ма
Qалбе вала заре т'и.
Гьһиштьнә һәв дьле бәнги
Сьфра һ'ӧбе wан данин,
Бьнһер'йа тә ча дор сьфре
Мьн һесири дьк'әнин.
Мьн да qәдам к'әрба р'әвим,
Кӧ зу дәрем жь сәре,
Бәлки диса хwә бьһ'әсьм
Сәр хwәда бем wәк бәре,
Ч'арә нәбу, сәwдасәр бум,
Бумә диле эвине,
Һ'әта иро дәрман нәдийә
Жь бо wе к'ур бьрине.

* * *

Һәбйа, әw р'еж һәбйа,
Һавин Һ'әмде хwә бйа,
Сьбә һеньк зәлал,
Домам хас у к'әмал,
Әw шьвәр'е әw заг',
Р'уньштьна wи щи,
Һ'об, әвине бьрчи.
Һ'обе фурда wәк ч'әм,
Дьл мьн бьһата р'ә'м.
Шекра хwә тә банйа,
Сәри мьнр'а данйа,
Wәкә Усве Нәвйа,
Дәст бавита кәзйа,
У р'амуса бь дьл,
Әw деме тә назгол.
Сәр деме сьнщьри,
Һ'оба ь'мбаркьри
Бьда дәр wәк кани,
Сәр чекьра хани

ЙАР БО Һ'ОБЕ

Wәки Р'остәм, Горган у чәнд,
П'әләwан бь горз у к'әмәнд
Дьл бьдьн нав дәрб у зәрга,

Баwəр нəкн быгрə бəрга,
Хəбəрəкə Һ'ьзкьрйе сар,
Кö мьн дьне дькə ə'wгар.
Демем бəшəр дьт'əqьсə,
Мəлули сəр дьр'əqьсə,
Шур у qəмə һерсə к'иньн,
Бьрине к'ур хуне тиньн,
Дьле мьн же т'алаш накə,
Дəрман һəйə, wан хwəш дькə.
Бьрина мьн п'ьр' хəдарə,
К'аwа мьн наз у наздарə:
Һəй мьн р'адкə Һ'афа т'ьрбе,
Ньзанə əw qəдре Һ'öбе,
Пе ша дьбə we чь т'алаш
Дьл дəр дьдьм, ə'мьр дьмаш
У we т'ьре лаqьрдинə,
Йар бо Һ'öбе сəwс у динə.

* * *

Бе к'ер, дузан, тə синге мьн вəжəнд вəкьр,
Беисафи хуна мьн р'ет, дьле мьн бьр,
Һ'əwас у хwəш əз р'амусам у чуйи мал,
We шəва р'əш т'əне һьштьм бе дьл, һəвал,
Тə qə нəди Вашкански дьлжи һəбу,
Дьл хəриб бу ле нəбани əw кöшт у чу,
Дə зу wəрə бе дьл сарə ль мьн к'аркə,
К'öрк qап'уте Һ'öб əвине ль мьн wаркə.

* * *

Кәч'ьк тә бь we диндаре динкьрьм,
Һ'об у эвин мьн ньзанбу һинкьрьм,
Бь ч'әв-бориа, к'эн у фән бәлги кьрьм
Бо нәвса хwә һәвала к'увикьрьм,
Тә дьго дьниа бе тә бош у бәталә,
Бежә чьма бебәхт тә әз биркьрьм.

* * *

Тö бь хwә р'о,
Әз гöлбаг'ан.
Тö шәмдана
Һ'әму чахан,
Дәрдьк'эви
Сәр р'иа хwә нас,
Ле әз дине
Диндара хас
Бе тә сефил,
Бе тә нәнас,
П'ьр'мәлульм
У бе һ'әwас.

* * *

Ах, чакуч'е дьлке тә,
Дьлке дьле мьн к'öта,
У мьн т'ьрс мэжöйе мьн
Данә нава мек'öта.

Тӧ набежи чь ә̄щеб,
Домам сәкьнӣә пьш мьн
У һ̇ӧбе кьрӣә р̄ьк̓еф
Тәйах накә дьле мьн.

* * *

Р̓о гәшә, п̓ьр̓ хwәшә, шәмданә
Гәрм дькә, ишьqе п̓ьр̓ дьдә,
Әw шәмдан ах бона гьшканә,
Ль бәр we һәр тьшт жи гӧл дьдә.

Ах тӧ жи дәмаме шәмдани,
Нура тә к̓ур к̓әтӣә дьле мьн,
Һәмуйар̓а щаньки у щани,
Һәр т̓әне п̓ьр̓кьрӣә кӧле мьн.

* * *

Чь нишанә кӧ тира we,
Һәрт̓ьм дьле мьн дьгрә.
Ах ньзанә йазьх бь we,
Дьл дьмашә у дьмрә.

Әw дьк̓әнә у ша дьбә,
Йанә ча нишандарә,

Əw чь занə кö т'аб надə,
Дьл бəлэнгаз у жарə.

Бьра тира we мьнк'əвə,
Бьрина we he к'урбə,
Бьра дьл мьн жəвда к'əвə,
həр əw диндар h'öзурбə.

h'əта диндар qəлачебə
Дьло тира мəтьрсə,
Гава сйа we мьн ŏндабə,
hьнге ə'мре мьн весə.

* * *

Хорто т'əмйа мьн ль тəбə,
Бе wap дьби, бе йар нəбə.
Кö h'ьз дьки, бь дьл h'ьзкə,
Бь we ə'мре хwə h'əwаскə.
Т'əви йаре бьвə р'öh' щан,
Wəки зəнда мори мьрщан,
Бəр сəре тə бьqəр'ьмə,
У хəwa тə бьh'əр'ьмə.

* * *

Кəw гозəле,
Мьн һ̓əлале,
Те бира тə
Нав баг̓а,

Тə сев чьнин,
Тə сев анин,
Дьле мьн да
Бəр даг̓а.

Сəвəк да дəст,
Щида бум мəст,
Ньһер̓и тə
Диндаре.

Ах əз к̓əлйам,
Хwəда һ̓əлйам,
Мина бəрфа
Бьһаре.

* * *

Домам гьди тəйах накьм кӧ набиньм
диндара тə,
We диндаре чəлс кьрьмə, əз һ̓ьсрəта we
сəда тə.

Гöне мьн чйə мьнр̓а бежə, кö һ̓ьз дькьм
бь дьл у щан,
Кö дьхwəзьм т̓ер р̓амусьм we гəрдəна
мори, мьрщан.
We гəрдана чил у һасе, мина бəрфа
ль сəре ч̓ие,
Мори мьр̓щан сəр гəрдəне, ə̓йни кəре
сəр бəлəкие.
Бəр ч̓ə̓ве мьн һур дьмəши к̓öбəр-к̓öбəр
мина qаза,
Дə шайиро, дьлкəвьро бəр хwə бьдə
бьвə наза.
Бəр хwə бьдə, wəки домам к̓öбар бьвə
бь we йəке,
Тö бьһ̓əли жь к̓ура дьл əw бьк̓əнə
т̓əк шарəке.
Бəсə гьди, беисафи əwqаси жи
нəлазьмə,
Хəлq бь авр̓е тə̓л дьмашə, тə бь назйа
əз кöштьмə.

* * *

Бəсə кəч̓ьк тö мьн буйи һива бьн ə̓wр бь нази,
Əз машоqе тə назьке, заньм тö жи мьн р̓ази.
Сəбьр накьм, кö набиньм диндара тə һьндаве,
Э, ч̓ь бькьм кö дьлке тə бе мьн ащə-ащ даве.
Деме мьн wəк шəва р̓əшə, бəшəра тə мьнр̓а һив.

Ишьq вәддә дьле мьн бь шәмдана тәйә зив.
Сьрйа әз у тӧ щәм һәвьн, чи к'ер'анә шәв бу нив,
Ах сәда тә мьнр'а эмәк, р'амусан жи һәмьк шив,
Әз машоqе бәжна бьльнд, сәда ширьн наздаре,
Зена тә к'ур, фькре тә дур, хал у хәте диндаре.

Т'әви йаре

Ль зозана, зозанед һешин,
Ль ч'йа банийа дьле әвин,
Нав кӧлилк у гӧле р'әнгин,
Нав qиз, хорте бәшәр ширин,
Ль сәйранге, т'әви йаре хwәшә һәмин.

Ль сәр каниед авә зәлал,
Щәм хәбатчие к'әдә һ'әлал,
Шәм шьванед пьспор к'әмал,
Щәм кәвание назьк дәлал,
Чьqас әшqә т'әви йара һ'ӧсӧлщәмал.

Феза зоме qунт'ара ч'ие,
Т'әв һәвала ль бьльндщие,
Бь дьле ша, е әвинтие,
Дьди йаре ә'ламәтие,
К'е хwәш нае т'әви йаре сәр бәләкие?

Һәр'ьн бәржер бьнйа мала,
Сәр канийа сар т'әв һәвала,

Минани каре хәзала,
Бькьн ширьн галәгала,
Т'әви йаре чьҹас р'ьндә баҹкьн гȏла.

Хортед щаһьл хwә к'әләшьн,
Qизед бәдәw бьру нәхшьн,
Жь сәйранге кӧ бьмәшьн,
һәр'нә һӧндӧр' коне р'әшьн,
Дь бьн конда, т'әви йаре, гәло чьма хәwә
хwәшьн.

* * *

Ах сәд йазьх кьре мьн,
Кӧл у дәрде дьле мьн,
Әз бе мал у һ'ал кьрьм
Бет'ьфаҹийа бьре мьн.

* * *

Әз ҹизәкә п'ьр' бәдәw,
Әйни тәйрка бьһӧштьм,
Қаw у к'ӧбар һатьм һәw,
Даве wәр'а гьһиштьм,
һун һәв бунә гӧре һар
һәр йәки wә Р'остәмәк,
һәвда к'әтьн бе сәри
Wә хәлҹер'а әз һьштьм.

* * *

Wək п'əнщe p'oe жь дьл дəрнае
Ḣöб əвина тə,
У əw дьле жар, мьн бйə гöре һар
Qəт нат'əвьтə,
Əз кьрмə бьлбьл, wəрə тö бь дьл
Мьнр'а хəбəрдə,
Йа на сəд йазьх Ḣöб, əвин у əw
Дьле мьн дəрдə.

* * *

Кани һəйə, кö шенə, сал һəйə
дозндə məһа,
Кани һəйə р'ожəке шенə йа
дьне зьһа.
Т'əмйа мьн тə эй бьра нəвə канийа
на кани,
Бьвə канийа һəрт'ьми, wəки дьне
бьмини.

* * *

Мьн хəйидйə домам иро,
Хəбəр дьдə тəн у ньч'.
Əз шəв у р'o wеда гиро,
We дьл əйни кəвре кöч'.

* * *

Жь агьре дьлс тә,
Дьл дәр дьдьм, тӧ зани,
Хәw нак'әвә ч'ә́ве мьн,
Жь wи баре гьрани.
Дьмрьм бо диндара тә,
Дәрд нә әwә, дәрд әwә,
Һәйр у машоqе тәмә,
Беисафе ньзани.

* * *

Ньһәqике бь гӧһ дьбһем,
Дьл давежә,
Нәр'астике ч'ә́в дьбинә
Дьл давежә,
Жь нәмамйа ч'ә́в у гӧһа
Ә'сә заньм,
Р'ожәкежи we бьсәнә
Мьн бькӧжә.

* * *

Бәрф дьк'әлә дьбә ав,
Мьсто п'ехас дайә нав,
Льнг шин бунә жь сәрме
Сурәт сорьн жь гәрме.
Аѓлевәйә.

* * *

Qəдəрке домам бо ḣöба дьла,
Дəстурдə харбьм нав баѓче гöла,
Баѓче ḣöбеда бьḣелə щанбьм,
Паше т́əмами тəр́а ḣ́əйранбьм.

* * *

Wəхте т́əне ль одемə,
Ай we ḣьнге нə т́əнемə
Т'əви дьне аләмемə.

* * *

Мəрвайи гəлие ве əрqəшане,
Мəрьв хwə ава ви ч́əме ḣане,
Те у шен дькə дьнйа ве дəwре,
У мьна дьбə нав ава бə́ре.

* * *

Əз дьхwəзьм бьди мьн
Ḣöба хwə кö мьнр́анə,
Тö ə́мре хwə дьди мьн,
Ə́мьр бе дьл чьр́анə.

* * *

ḣəй wах, ḣəй wах,
Дьл кö бу даг'
Дьле ḣ́əзни
Навə ч́ьраѓ.

(жь щмаə́те)

Бәр к'öбарйа К'öбаре,
Гьридаг'е сәр дани,
Мьн т'ап нәкьр бьн баре.
Һ'öб эвине гьрани.
Һ'әта мьн хwә р'апеч'кьр,
У дьле хwә бәр вәкьр,
Го:— Сәд йазьх дәрәнгә,
Мьн баща хwә һьлани.

НӘХWӘШ БУ ХWӘСИ

(Легенд)

Нәхwәш бу хwәси щи ньвин бәтҺ'ал,
һәй дькьр qижин, һәй жи налә-нал,
Дәшйан һьм нав дьл у һьм жи сәри,
Эше qәвзкьр лап, бьр'и мәфәри,
Чәндьк чәнд р'ож бу т'ö зьлеqәти,
Нә чу нава дьл, нә кьр qәwәти,
Qöдум к'әтьбу, дьгот, дьньват,
Щаһьлwәхтийа wе бира wе дьһат.
Р'окежи нав щи, к'ö дькьр налин,
Бәрхәк һатә мал пешбәр кьр к'алин,
Бәрхе Һ'ьли к'ок, даwә гöловәр',
Хасие дит гоште бәрха к'әтә бәр,
Иште wе вәбу, эше же да дәр,
Гази буке кьр, Һ'öкöм кьрә сәр:
—Бука qәдьргьр, qиза ширҺ'әлал,

Зани нәхwәшьм гәләки бәтЬ́ал,
Дәсте эше мьн ч'ә́в вәнәкьрйә,
Наве нан, эмәк, qәт тә́м нәкьрйә,
Мьн иро бәрх дит гошт к'әтә бәр мьн,
Шәржекә бәрхе, бьпеж бьдә мьн.
Бук гöнә пе һат нетә we фә́мкьр,
Әw бәрхе Һ́ьли ани шәржекьр,
Нәрме һете пә́т кьрә фәраqе,
Сәрда ньһер'и шаш бу we дәqе.
Заньн we чь дит, һöндöр' фәраqе?
Дәwса к'ьвава, щәндәке бәqе,
Буке әw бәqа wеда авит к'әт,
Нәрме һета дьн, диса ани пә́т.
Фәраqәк ани әw к'ьвав кьре,
Диса әw т'ас, әw Һ́ьмама бәре,
Щара сьсйажи бь wи тәһәри,
Ча Һ́әрд щаре дьн, öса һат сәри.
Бук ә́щевмайи щида бу р'ьсас,
Әв чь сосрәти сәри бу qәсас.
Хwәсийа бәләнгаз иштә вәкьри,
Дит эглә бу бук, готе бесәбри:
—Чь буйи кәвьр qә тö фә́м наки,
К'ьвав һазьрьн, чь эглә дьки?
Бука беч'арә тьштә нәготе,
Әw фәраq да бәр ахинәк һате.
Хасие Һ́ьзи да, р'уньшт ль сәр хwә,
Дит ә́щевәкә нәдити бәр хwә.
Чьма нәдити-хwәси фькьри,
У һатьн бире ә́мәле кьри.

Ньһери ч'əве бука xwə мəлул,
Аwа готе бь дəнге xwə зəлул:
— Ах бука дəлал тӧ нə ньһəqи,
Дəwса к'ьвава дьди wи бəqи,
Wəхте щаһьл бум мина тə ньһа,
Xwəсийа мьн qӧдум к'əтьбу дьһа,
Анщах һьлдьк'шанд we нəфəс у бин,
Нəдьһəмьланд нə ши, нə ньвин.
Мəрум бубу лап жь һəрдӧ ч'əва,
Хӧрəк ван дəста мьн дьда дəва.
Жь р'ожа р'ожəк р'озгара һавин,
Һəйwане мə к'ок, т'ьжи бун кӧлин, -
Кӧлинеда сəр əйар у авр'енщ,
Данибу гоште бəрхе к'ок у ч'енщ.
Xwəсийа мьн дəме ч'əве xwə вəкьр,
Ит'маза дӧ ч'ьк к'ьвав жь мьн кьр,
һаһанга мьн к'ер һьлда гошт же кьр,
һурьк пəсари чарбəреда кьр.
Xwəсийа мьн дəме авəк һеньк xwəст,
һазьр т'ӧнəбу кӧ мьн бьда дəст.
Ведро qəйнт'əр мьн һьлда we гаве,
Лəзобəз мəшйан кание сəр аве,
Wьр мьн дит бəqəк гьрщи, гьрщи р'əш,
К'əтə һ'ьше мьн фькрəк аwа фəш,
Əw бəqе гьрщи, гьрщи мьн ани,
Бəр чарбəра сор шише хьст дани,
Кӧ вəпəсьри чарбəре алав,
Шише гошт у бəq мьн даһьштə нав,
Сорксьр, мьн дəрхьст бəq да xwəсийа xwə,

Гоште бәрхе к'ок һьлда да бәр хwә,
Вьра к'е һәqә, к'нжан ньһәqә,
Шә'дә йәк букә, йәк жи әв бәqә.

WAWӘЙЛЕР

Һей хwәндәван ща гöһ бьде һәла к'әсәр жь к'ö те,
Һәр р'ожәкә дәwра чуйи пешйа хәлqе чь дәрте,
Һәрч'е дитйә у бьһистйә бир накә wан р'оже р'әш,
Кö дьһатә сәре хәлqе дәст хайина дәwра фә'ш.
Әwан р'оже нура р'ое хwә дабу сәр Питере,
Мина к'әлбе нәхwәнди вьр хайин р'абун сәр доре.
П'ап'ахе хwә qоткьрьн у бунә сйаре к'ьһ'ела,
Го: — р'әбәнно бьнһер'ьн мә, р'әхт у р'ьшма т'ьмт'ела.
Әмьн т'әне ль р'у дьне мере маqул нав нишан,
Әм дькарьн дьне шенкьн, кö нәминьн п'әришан.
Һәр йәки wан щот маwизәр бәр пьштеда нькандьн,
У минани к'әлбе бине бойина из гәр'андьн.
Хwәндәване мьни ә'зиз, ща сәһ бькә эмәке
Чь данинә сәре хәлqе "щамера„ һәр р'ожәке.
Wан рожәке р'оже чуйи мьщльсәк wа к'аркьрьн,
Гöнде к'öрда у әрмәниа нава хwәда п'аркьрьн.

Чәнд сйаре хwә “ширәткьрьн”, у маqули
сйаркьрьн,
Бәрбь гөнде к'өрд, әрмәни мьхәнәти р'асткьрьн.
Wәки бежьн чйә чь нинә р'ома хайин се р'ожа,
Qьрар кьрйә нава к'өрда Һ'әму гөнда бәр'ожа.
Жь калана дәрхьн шура, шура бьдьн хәбате
Нәньһер'ьн мәзьн у ч'ук, бьбьр'ьн т'ам р'ьате,
К'өрд, әрмәни чаwа бьра һәрд щинаре qәдими,
Һәр аqаси әм дькарьн бьдьнә wә ардьми.
Аwа готьн у һәспе хwә зәнгу кьрьн ләзандьн,
Бәрбь гөнде Һ'әсәншано у Дигор'е бәзандьн.
Дә к'өрда дитьбун әw дәрде р'ома р'әш,
Бер'ә'мйа дьле wан у фькьре wанә фә'ш,
Заньбун хәйсәте wанайә бебәхти,
Нәщамер, хайинти, мьхәнәт, дөрути.
У бәлге т'ариqе мәлул бәр ч'ә'ве wан,
Чьqас к'өрд, мере хөрт, хапандьн нав нишан,
Чь мере wәт'әнҺ'ьз, мерхасә ноли шер,
Сөлт'анед роме т'әв әвихен, нәщамер,
Жь р'йа р'аст сәрбәстие, дәрхьстьн анин хар,
Бебәхти әw ә'фат, т'әв кьрьн т'әнгәзар.
Гөнде к'өрд, әрмәни сәробьн Һ'ьлдьшанд,
Дьбьрин, мәзьн, ч'ук, хуна сор дьр'әшанд.
У дитьн сәре ч'йа ләшкәр сәр һәвр'а чун,
Гәләки фькьрин, чь бькьн щи р'абун.
Т'әq, һа т'әq, пәй һәв һат дәнге т'оп т'ьвьнга,
Һеwьрзә к'әтә гөнд, зиwинн к'әт занга,
Гавана һьшт дәwар, шьвана һьштьн пәз,
Һәр гөнде әрмәни у к'өрда р'әв у бәз,

Wьр hьштьн щи, ньвин, мал, р'ьсq у hәбун.
Сәкнандьн бе фәйдә wәк мьрьн әгләбун.
У дәсте зар'ска wан гьртьн бе ч'ари,
Жь шенйа дәрк'әтьн, гӧнд hьштьн бе мәри...
Дәрбьhар, аг'левә шәвә р'әш у тари,
hьм баран, hьм зипьк, хӧшә—хӧш дьбари,
Ед сйари, ед пәйа, зар' бәр мьл, йан пьште,
Дьк'ьшйан, дьр'әвйан, we hәр'и, лемьште.
Бу h'әшәр у мәшәр hа дьчун, т'әв hәв бун,
Дьчун к'ӧ, дьчун чь, т'ӧ кәси ньзанбу.
hәй р'әвин, hәй бәзин гьhиштьн ава р'әш,
Фәрат бу пешйа wан, ле пәй wан р'ома р'әш.
Жь шаха, нәwала хӧлә—хӧл ав hәв к'әт,
Ав р'абу, ава р'әш, к'әнаре хwә дәрк'әт.
Шелу бу, п'ел дьда, дар зьнар бәр дьчун,
Мәзьн ч'ук, жьн у мер, бәр лейе hесир бун.
Бәр к'әтьн жер у жор, нә бәләд, нә дәлав,
К'а дәлав к'ӧ майә дәр бәст дьк'шә ав.
Әмәке фькьрин we шәве ль wьр бьн,
Сьбә те, хер пер'а, лек'әвьн дәрбазбьн.
Ле т'әне эмәке, бьруске жор hьнгавт,
Бьрq вәда тәйроке пер'а дәр бәст ньхамт.
Ләшкәра пәй данә бәр гӧлла ман беч'ар,
Ә'вд, ә'зман wан дьжмьн, бе мьк'ан, бе сьт'ар,
Мьрьн пәй тәйрок сәр, ль бәр wан Фәрат ав,
Хwә безар, бегӧман hьнка хwә авит нав.
Бу qир'ин, бу qижин ед майин wәкә пез.
Хун дан бәр ч'ә'ве хwә аведа бунә р'ез.
Р'әш Фәрат бьльнд бу, hәв гәр'йа пьнгьри,

һәв чу һат зьвьр'и п'ьрпьши ь'нгьри.
Ньшкева кьр гьрмин, кьр һ'өрмин бе qәйдә,
Qиз у хорт, мер у жьн дан бәр хwә бе фәйдә.
Т'офане һәв qәтанд дәсте мер жьн у зар.
Бу qир'ин у qижин, зерә-зер, qарә-qар.
Wах һәй, wах we шәве бу һәwар, wаwәйлер,
Сәр аве нав пела дькьрьн зерә зер:
"Ах дайе, ах баво, һун к'өнә нә әз чум,
һәй һәwар, нә әз хә..., әз нь-qо бум...„
һәрч'и сах жь аве дәрк'әт нав льбасе шьлда ман,
Чәqин к'әтә дәв дьрана, мьрьн һат бәр ч'әве
wан.
Мьдасада печ'ие льнге wан wәрьмин, т'ьфьqин,
Сьпич'олки бу бәнгзе wан, хун ль дема мьч'ьqин.
Бәр лемьшта исанqьр'ан мабун, мәт'әл стөхар,
Шин у гьри к'әтьбу нав wи һесире бесьт'ар.
Йе өнда кьр зар'а сава, йе өндакьр бав у де,
Йе өнда кьр бук у зә'ве дәст бь һ'ьнә бәр
п'әрде,
Бу qижә-qиж, зарин, зиwин мина һ'оза нисане,
һәв чун һатьн, һәв дьпьрсин: к'ане бәрха мьн
к'ане.
К'а qиза мьн к'аw гьһишти: көлилка бәр бина
мьн,
К'а сәйдае мьни риспи, к'ане малхwе мала мьн.
К'а көр'е мьн тае т'әне, к'а бьре мьн бәрмьраз.
Wа бегөман һәв дьпьрсин, һәв дькьрьн газә-
газ.
Тәр' у бьрчи, дьле бьрин we шәва рәш у тари,

Ильк к'этьн wэк кэре пез, гьшк сэр hэвда
ньхьлин.
Тэ го к'эла э'змен дани, зипьк гöhаст баране,
hур-мур бари, бу нэрмайи wэкэ шэва аране.
Wэхте лаwед к'öрд эрмэни нав пелада hел
дьбун.
Щьнйазе wан нав аведа wах сэр hэвда мел
дьбун,
К'омед wана э'йни мина п'эрание дэр бьhаре,
Мина тэ'вйа тэйроке жь сэре ч'йа hатьн харе,
Р'аwэшйанэ нава гöнде к'öрд, эрмэни бехöдан,
Сэр мират'а хэлqе рэбэн щи-щинажи hэв
дьдан,
Дьсэкьнин wа дьготьн бэр шемике бе мэри,
"Эва мала досте мьнэ, эзьм хwэйе ви дэри,,.

СТЭЙРКА НÖХÖРИ

hэй, hэй wэлат,
hэй hэй зэман,
К'а чьма р'асти
Ль сэр тэ нэма,
Чьма лаwед тэ
hьнэ бунэ wэ'ш,
Пьшт дан нэйара
Бунэ э'сьл щэ'ш.
У т'эви йаро
Тэ кьрьн дэман,

Һьсрәта дьла
Ширьн Кӧрдьстан.
Чьма ә̊смане
Тәйи ч̊ик сайи,
Бь дуйе т̊ьвьнга
Гьртийә ә̊ԝрайи.
Чьма дор кание
Тә зәлалә сар,
Наенә хане,
Нә ԛиз-бук, нә зар.
Чьма зозанед
Тә хас бьльндщи,
Наен вәгьртьн
Коне кӧрманщи.
Чьма сәр канийа,
Дәв ч̊әм у ава,
Һьлнак̊шә дунге
Кӧч̊ке бәрава.
Ах чьма, чьма,
К̊а һәԛи к̊ӧ ма,
К̊ӧрдстана мьн,
Бәхт у ала мьн.
Һ̊әта хԝәши нав
Бьрщед тә ԛәдим,
Гава фьрәкьн
Нәмәрд у хәнин.
Һ̊әта хԝәши нав
Канийа һәбуне

Ч'ә зоq бьминьн
Жь т'ӧнәбуне.
Та кьнге әме
Бьк'шиньн щәфа,
Бе мал у h'албьн
Бәр шкәвт у qәфа.
Бәсә-бәс: Бьра
Мә бьвә хирәт,
Бәхте шәh'ида
Мә бьвә ширәт
Кӧ сәр синге тә
h'әму кәч' у манч,
Qәлпе йәкитийе
Хwәр'а тенә т'ащ.
К'ӧрдьстана мьн
Бәхт у ала мьн.
Бьбhе дәнг бьдьм
hәла qиза тә,
Йа дьл у щан гьрт
Доз у иза тә,
У нәhевьшанд
Ә'мре тәр'и щан,
Бо намуса тә
Хwә кьрә qӧрбан.

* * *

Ньфуса wәт'ән
Ль бәр бина тә,

Һесирйа мьләт
Ль бәр дина тә,
Һәйр у Һьзна ԝе
Нава дьле тә,
Барәк п'ьр гьран
К'әт сәр мьле тә.
Ах, әԝ бар әԝqас
Гьран у п'ьр бу,
Qануна нәйар
Бәр тиш у бьр' бу.
Нет у мәрәме
Ӧса тә к'ар кьр.
Нәмәрда сәԝда
У Һьш ӧндакьр.
Ль бәр фькре тә
Ԝан нәди мә'ни
Хԝә-хԝә бь Һӧкм у
Ә'мре хԝә к'әнин.
Тәйах нәкьрьн
Ль бәр доза тә,
Анин бәр даре
Ль бәр к'оза тә,
Бәр qәԝм у пьсмам
У бәр Һоза тә,
Хәләq авитьн
Хәвхәвка тә чил,
Һьн дост, һьн дьжмьҥ
Бәр тә бунә дил.

Һәта щәлате
Дьл у ськ'ум рәш,
Т'ап нәкьр бәр wи
Деме тәйи гәш.
Ле Һ'әжйан дәст у
Qафе гьж-гьжи,
Эмәке сар бу,
Щида п'оньжи.
Ле тә бльнд кьр
Ә'нйа хwә кәвәр,
Мәрд у мәрданә
Бе ах у к'әсәр,
Бе Һ'әйр у т'алаш
У бе дахази,
Дост у һьнк'уфа
К'öбар кьр гази:
—Эй гәли доста
Бо ә'мре мьн кьн,
Нәкьн оф у ах
Сәрйа һьлбьр'ьн.
Бо мьн щьзарәт
Нәкьн газьнә,
Мьрна wа мьнр'а
Ә'йда мәзьнә.
Ва бәр ч'ә'ве мьн
К'öрдьстана т'ам,
Хәмьлинә ле
Шанәшин у там,

ЛЬ соqаqа wәк—
Бә'рәкә пел р'әнг,
Qиз у хорт дьк'шьн,
Сәрбәст у чәләнг.
Зийарәта qәдим,
Ширьн К'ӧрдьстан,
Бь дьл у р'әза
Т'ә дьбьм qӧрбан.
Т'ә дьбьм qӧрбан,
Ле бәле тә'ми,
Пьсмам у дотмам
Гӧhдарбьн h'әми:
Ль сәр мәйт'е мьн
Wәт'ән кьр qӧрбан,
Бьгрьн говәнде,
К'ьлам у стран.
Говәнде бьгрьн
Бь дәф у зӧр'не,
Кӧ дәнг бәлабә
Дәwран у qӧр'не.
Wәки әм дьмрьн
Ле накьн т'алаш,
ЛЬ сәр мәйт'е мьн
hун бьдьн шабаш.
Wәк букәк т'әзә
Дькьн бәр п'әрде,
Бь к'ән у к'ьлам
Дәфьнкьн ә'рде.

У һəла т'əми
Wəйсəт сəр заре,
Сəр гəрдəнеда
Сəри һат харе.
Ль бəр ч'əва гьрт
П'əрдəкə тə'ри
Бьнп'ийеда һ'əмуйа
Харкьрьн сəри.
Тə qəй го дьнйа
Р'он бу шəвəр'əш,
Һəwьрдор педа
Бу мəйдəнək р'əш.
Сəбьр бу ськ'ан
Паше щи һ'əжйан,
Һесьр у т'əми
Дьлада пьжйан,
Т'əмие шəһ'ида
Бəхтша анин бир,
Wəкə wəсйəта
Qьрьн раw т'ьвдир.
Мəйт'е бе һ'əсин
Жорда анин хар,
Данин сəр qöлав
Ль сəр аха сар,
Доре бун хəлəq
Херхаз у амьн,
Чь бьки һəр йək
Qöла хwə заньн.

Қӧла хwә заньн
Ле бона т'әми,
Бә'ра һесрада
Ч'ә'в бунә гәми.
Ч'ьлк нәр'егьн сәр
Мәйт'е бе wа сәр,
Бә'ра һесре шор'
Дьлда кьрьн хар.
Сәри wәркьрьн
Хеликә гәвәз,
Бь дъле к'ьзин
Щи р'абун qәрәз.
Хәмьландьн wәк
Букәк бәр п'әрде,
Бь к'ән у к'ьлам
Даһьштьн ә'рде.
Әw qиза кәзи,
Qәбьрк'ол тәвр у
Берар'а бәзин,
У аха wәт'ән
Т'ьжи кьрьн сәр
Дара хәмьл р'әш
Данин сәр мәғ'бәр.
Бәле дотмаме
Назьке хасе
Бәр нәмәрд у щә'ш
Буйи сура һасе.
Ль нав мәғ'бәре
Бе һӧлм у тари,

Tö шəмдана гəш
Шəмданəк сари.
У тö нəмайи
Ча Лəйла Qасьм,
Синор дəрк'əти
Дьнйа тə насьн
Назька бе наз,
Һ'əму тə Һ'ьсйан
Дəнге тə дəрк'əт
Чардоре щьһан,
Бь һəр зьмани
Тə тиньн сəр зар,
Нав һəйəтйа мə
Тö һəйи бьһар.
Наве тə qəдим
Наве бöһöри,
Ль əзмин буйə.
Стəйрка нöхöри.—
Стəйрка нöхöри
Деме тəйи гəwр,
Шамале дьдə
Жь əзмане əwр.
Чьqас дьнһер'ьн
Хушк у бьра тə,
Дьк'əwгьрьн сəр
Бəхт у ала хwə.
Хирəт у намус
Ах, ах у к'əсəр
Ль wан п'ьр дьбə.

* * *

Р'ожа мьн тӧ
Р'ожһьлате,
Һәрр'о бь гәш тейи дәр.
Бей тә т'ӧщар
Ишьq надә,
Бо мьн нә шәме нә qәмбәр.
Wәк Сис-Масис
Дьсәкьни
Бәр ч'әве мьн к'аw к'ӧбар,
Тӧ бе р'әми,
Әз бе щӧлә'т
Бәр тә дьбьм лал бе зар.
Чь магниси
Кӧ дьлизи
Бо әз р'ьһ'әт нәминьм,
Нә дькарьм
Бәрбе һәр'ьм
Нә гавәке дур бавем.
Чь qьнйати
К'е һӧнӧрти
Бо әз р'ьһ'әт нәминьм,
Ль бәр тә wе,
Диндара че
Qәфәскьри бьминьм.
Р'ожам бь тә
Сафи дьбә,
У бь тә дьчә ава,

Тӧ xwə зани,
Xwə дьбини
Һәрр'о һәргав бәр ч'ә'в.
Исаф бькә,
Xwə бьҺ'əсьм,
Дәрк'әвьм жь qәфәсе,
Бьбьм шарур,
Бьбьм бьлбьл
Ә'йни бона we нәвсе.

* * *

Әй щьмаә'тед п'ьр' щәфак'еш у щинар,
Чьqас ә'заб qӧр'н у дәwра мә т'әв хар.
Чьqас qиз у хортед мәйә нав нишан,
Ль сәре р'йа к'әтьн у бун п'әришан.
Чь тәнгаси, бәләнгази мә т'әв ди,
Мә к'ар дькьр, wан п'ар дькьр бәйанти.
Ле лаwед мә нав у нишан xwә шан дан,
Р'ожед чәтьн, әw п'әвк'әтьн, бәр xwә дан.
Р'абун чаwа р'абу сӧлт'ан СалҺ'әддин,
Бәр ләшкәре wан хачгьре т'аланвин.
Р'абун чаwа р'абу Вардан сәрләшкәр,
Жь бо wәт'ән шәр'кьр ә'мре xwә да сәр,
Гӧрщ у әрмән, адрбещан, к'ӧрде шер,
Р'ожед гьран, мина мера һәв пьшмер,
Р'абун һәвр'а хуна xwә дан бәр ч'ә'ва,
Йер у мьск'ән wан xwәйкьрьн жь дә'ва.
Та гьһиштьн әwe рожа сәрансәр,
Р'ожа нура зәр Питере дәрк'әт дәр.

* * *

Шаш дьминьм ль сәр бәнде,
Әве дәwра ӧлме зер̓.
Щики ч̓әма тиньн бәнде,
Щики дьдьн пәсне шер̓.
Щики хwәлие хам у хоп̓ан,
Дькьн баг̓ у бостан гьшк,
Щики гӧнда дькьн тофан,
Дькьн әwра мә̓р у мьшк,
Щики qиз у хортед р̓әнггӧл,
Дьхәбьтьн бо хwәшие,
Щики qиз у хорте дьлкӧл,
һе дьзерьн бьн р̓әшие.
Щики чедькьн ищате һӧр̓.
Пе дьфьр̓ьн әв ә̓ршфьр̓.
Щики бь wан ищате нар,
һәвдӧ бунә гӧре һар.
У мәт̓әльм гәло мәри,
We бо мәри бьвә мәри?
һәта кәнге жь нав мәри,
We ӧндабә әв дьлсари.

ӘЗ У ШАЙИ

Гӧнде мә дә̓wат,
Дә̓wатәкә хwәш,
Говәнд дьгәр̓ә

Пъp̓ ḣəwac y pəwш.
Шенйа дə̓wате,
Ль p̓y ḣəwате
Маләкә qəдим.
Щинар y херхwəз,
Бона ḣöрмәте
Т̓әв жер̓а к̓әрим.
Хwəйе к̓әда хwә
Ḣәлал y садә,
—Ḣәлалбә малхwe
Сьмела бадә,
Дәф y дә̓wата
Бәре хwә шабә.
У we ша дьбә,
Поч̓ка говәнде
Гъртйә ба дьбә.
Дьнḣер̓ьм дурва хwә дьмә щәфе,
Зиз дьбә дәнге зöр̓не y дәфе.
Дькьм кö р̓абьм,
Бь ḣ̓әйр y ḣ̓әwac
Р̓әqасчйа шабьм,
Ле ньшкева: ḣоп...
Щида дьбьм т̓оп
Мәжöнге сәр,
Мьн дьбә гери.
У бь к̓әло бин,
Дьбе ḣерс y к̓ин:
—Шайир шайи ль тә накә,
Чол y сәйран тәра п̓акә.

Заньм т'öйи дьлч'ьвики,
Әшq у хәма те кизнки,
Бък'ови нав ньрс у Һәwал.
У тек'әви дьлqе qәwал.
Дьл у мәжö бь ве к'ине,
Мьн т'әвдьдьн нав шабуне.
Бь әшq у дьл к'әтьм орт'а
Ван р'әqасчиа, qиз у хорта,
Говәнд гәр'йа wа фьтләке,
Мьн гöh да сәр к'ьламәке,
Пер'а чумә әwе qöр'не,
У да т'әрка дәф у зöр'не.
Дур к'әтьм жь нав говәнде,
Нет у фькра кьрмә бәнде:
Чьма фьланкәсе шәр'кьр,
У к'е к'ьлам ль сәр дәркьр.
Чьма Мәщрум Ләйле бәнги,
Әwqас к'ьшан, тә'ли, тәнгь
У wәк ван h'ькйате qәдим,
Бунә стәйрк хwә данә ә'змин.
Чьма ль зиндана кәвьр,
Бәк'о Мәме Ала wәркьр,
У Ah'мәде Хани h'әwас,
Сöра wан кьр поэмәк хас.
Чьма баве Зәлхе дәщал,
Qәлпи сакьр h'әму мәщал,
h'әсо, Зәлхе hәв ша нәбьн,
Жь мьнаре т'әв бьк'әвьн.
Чьма бьре Хәще бәдбәхт,

Сиабəндра бун qəлп'у бебəхт,
Чьма нечирване сəр хwə,
Бу нечира нечира хwə.
Чьма, чьма у ньзаньм,
Чьма "чьма„ к'ōта навьн.
Бь ван фькре qəтьл qане
Дур к'əтьбум жь дəwране,
Мьн ньзанбу əзи к'ōмə,
Нав говəнде бəнди чьмə.
Ле ньшкева ль we дəме,
Qəй бежи мьн һатьн рəме,
Нава тəние у дьһоке,
Дəнге радиоһьлданоке:
"Wəлате мə Кōрдстанə,
Мьлəт һəму ле бьранə....„
Əз дəрхьстьм аним дəwре,
Дур хьстьм жь к'ол у һəйре.

* * *

Бьриндарьм, лап нəкōжə домам бəс,
Чь кō тə кьр нанйə сəре кəси кəс.
Тə мел кьрьн, п'епəс нəкə wəк мурйа,
Тə дьл мьн бьр, бе дьл нəбə гōре ч'йа.
Бе дьл сарə, у бе wарə, чь жинə?
К'е лəзəте əмре бе дьл дьвинə?
Əмре бе дьл, wəк зиндана бе дəри,
Сəwдəсəри теда руни т'əк мəри.
Əһ, нахазьм тьштки зедə домам тə,
К'а дьле мьн, һəрə тəра оғьрбə.

ЩЭНГ WЕРАНИЭ

Wэхте дьнйа т'эв һэв дьбэ,
Тэркэк лева мьн дьк'эвэ,
Мэжöйе мьн к'ур дьфькьрэ,
Саwэк гьран мьн дьгьрэ.
Дьбэк һьнэк бь дьл бежьн,
У готьне мьн һьлавежьн,
Йан гöвэ эз тьрсонэкьм,
Ле бьра эw хwэ шаш нэкьн.
Р'астэ wэт'эн гöла бинэ,
Бе баране наһ'эмлинэ,
Ле нэ гöла бэлг назькэ,
Бобэлиска бьпэлькэ.
һе сале п'ьр' wе нэдинэ,
Чэнд щэнг сери qэwьминэ,
У щэнгада т'ьм алт'кьрйэ,
Хэйсэте wе алт'ьндариэ.
Эз бэлгэки wе гöла бин,
Гöлвэдьдьм ч'йаед һешин,
У дьстьрем к'ьламед дьл,
Бо һэр бэндэ, мьл бьдэ мьл,
Нэнһер'ьн хwэ р'энг у дэнга,
П'уч'кьн т'ехме qал у щэнга
Бо щаркэ дьн щэнг нэкьн к'ар,
Щэнг wераниэ, же те зьрар.

ƏЗ У ДЬНЙА

Эварәк һеньк,
Һат бакя тәньк
У нәрмьк лиланд,
Xwә мьнра гиһанд.
Бәр we һива гәш,
У бае сәрхwәш,
Т'ер бум жь сәйре,
Вәгәр'йам әйле,
Ль бьн коне р'әш,
К'әтьм хәwа хwәш.
Wәхтәкә шәве,
Һьшйар бум хәwe,
Ве дьнйа һанра
Qә ньзам чьр'а
Жь нава һәwe
Әз к'әтьм дә'we.
Дьнйа п'ьр' шекә,
Т'әм у р'әз ленә,
Ле бәнде ч'ә'вqӧл,
Һәв бунә дӧ дьл.
У жь дӧ дьли
Пешда те гьли.
Дьминьм тьма,
Һәла беж чьма?
Һәла беж чьма
Ль сәр п'әр'чәки
Ве дьнйа мәзьн,

Xwəр'а бе мьнət,
Бе тә'н у газьн,
Щики че дькьн,
Там у таше хас,
Щики тьштәки
һе лапи нәнас,
Ищатәк п'ьр' баш,
Xwəр'а дькьн qaш.
Wәк мора мьqәрм,
Дьзвьриньн нәрм,
Qәдәра ķö ч'ә'в,
Бьгрә у вәбә,
Доргәр'е сйарбә,
Нав һәwе бабә,
У к'ö бьхwәзи,
Чь ә'рд у мәзил,
Ль wьр пәйабә,
Хьзмәга хwәбә.
Э, чь һьлди лев,
Тьште һе ә'щев.
Нав меше һане,
К'оч'кәк те хане,
Тек' әв к'оч'ка р'әш,
Те бьвини нәхш.
Ль бане жорин
Данинә ищат,
Ле п'еч'айинә
Qәйт'ан qат бь qат.
Xwəр'а дьзвьр'ә

Бəр п'əнще р'ое.
Р'ое дьле саг'
Бəре хwə дас.
У һаж хwə нинə,
Бəндə р'абунə,
Лє бунə һ'əwал,
Бь мьсqал, мьсqал,
Qьнйатед гьран—
Бьһа һьлдьдьн,
У сьмеле хwə
Сəра б'адьдьн.
Һьлдьдьн гəлəк
Qьнйатед гьран,
Жь плутониум,
Йане жь уран.
Бь мə'рифəти
Дьщьвиньн һəв,
У һ'ӧкме мəрйа
Wəк һавен ль т'əв,
Дьмəйи к'ом—к'ом,
У дьбə атом.
Атом, кӧ атом...
Жь ньслəта зор,
К'əск у зəр у сор,
Бь гав у сьһ'əт,
We гьртйə т'аqəт,
У we qəwате,
Qə нае зəвте.
Qьлч'ке мьле хwə

Һ'əтани зəнда,
Əwe һьлдайə
У дəwса бəнда,
Р'аст бона бəнда:
Жь бо мöһ'бəте,
Қ'əтйə хирəте.
Шəмале дьдə,
К'əмале дьдə,
У ŏса зорə,
Ŏса пьспорə,
Wəки дькарə
Зе дьнйа п'ьр'р'əнг,
П'ьр' форм у п'ьр' дəнг,
Əwан шəве р'əш,
Ишьq бьдə гəш.
Һ'əта дькарə
Ə'змане сайи,
Текə ə'wрайи.
Йане ə'wрайи
Текə ч'ик сайи.
Кö т'ам исане,
Ве дьнйа һане
Мьл бьднə мьла,
Аqьл—аqьла.
We жь атоме
Əw тö тьшт чекьн,
Wəки баре хwə
У дьне лекьн.
Əwqас дькарə...

Ах ле тӧ wәрә:
Диса р'у дьне,
Ле щики дьне
Әw qәwат у к'ом
Ә'йни әw атом,
Дәсте сәwдафә'ш,
Бйә ищатәк р'әш.
Бйә исан qьр'ин
Кӧ дькә һӧр'ин...
У кьрйә гӧр'ин,
Тӧ һәр'ә бьвин;
Ль Нагасака
У Һеросима,
К'а дәwсе чь ма?
К'а әw там у таш,
К'а әw хас qӧмаш.
К'а әw хорт у qиз,
К'а әw сәйр у из,
К'а бә'ра бьрьнщ,
К'ане әw нарьнщ.
Әw сев у һежир,
Һәму чь бежи,
Т'әв батмиш кьр чу,
У дәwсе һьшт ду.
Сәр бә'лги сәре мьн гьран дьбә,
Мәжӧйе мьн сәробьни һәв дьбә,
У хәw жь ч'ә'ве мьн дьт'әqьсә,
Кӧ йәк wе гаве жь мьн бьпьрсә,
—На на тә херә, тӧ чь дьхwәзи?

Әзе ашкәла wи бькьм р'әзил
У бьльнд бежьм:
—Кӧр'о беисаф,
Wәт'ән у исаф,
Тә т'әв да дьрав,
Атома дӧр'у
Ӧлмдара чекьр,
Кӧ wе к'әде т'ьм
Әм б'иньн шекьр.
Әвә шекра тә,
Кӧ бе ә'дәби
Бь wе атоме
Тә'не шер' дьди,
У тӧ һәw зани
Wәк щәнга дьне
Те дьрав у зер'
Бьди листьне.
Әw дәwра тә чу,
Тӧ р'ав бьдә ду.
Чьма сәр бәнда,
Тӧ буйи qәда
К'е ньч'андә тә,
Йане к'е тә да,
Йане к'е да дар
У дәри тә гьрт
Кӧ тӧ дьqар'и
Йане "әзьм„ хорт
Щйе бәла сәбәб
Дьки мьрт'ә—мьрт'

Дьqьщqьщи wək
Мə́ре шин у шьрт.
Бьзанбə дьhа,
Мə́рти тə накə,
У wəкə мəрйа
Чə́ве хwə вəкə,
У мькр́а бежə,
həла тə херə,
Щьле тə п́ърьн,
Зьк жи тə т́ерə.
Чьма чедьки
Ван ищате саw,
h́əта qьр́ьке
Бь хwə ќəти нав.
We hьндьк майə
Wьр бьфəтьси,
Ќəрба hьлдqоши,
Сйа хwə дьтьрси.
Чьбйə ай щамер
Wəрə əз у тӧ,
Чок бьнə чока
Р́унен р́əх həвдӧ,
У wи h́ӧнӧре
Хwəйи беh́əсаб
Бьдьн бəр h́əсаб.
Гəма həспе ӧлм,
Техника т́əзə,
Əм жь дев дəрхьн
Бьра бьбəзə.

Шен бькә ḣ'әму
Qöлч'е ве дьне,
У к'öли щьмаә'т
Ле бьвә хьне.
Иәк жь йе дьне
Саwе нәк'шинә,
ḣәркәси бина
Бәр хwә бьк'шинә
Кö расти ḣәв бен,
Нәбьн шькбәри,
У бона ḣәвдö
Мәри бьн, мәри.
У сәр ван пьрса
Wи сәри харкьр,
Щьл п'аласе хwә
ḣьлда у баркьр,
Бар мьн сьвьккьр.
Сәр хwәда ḣатьм
Ч'әве хwә вәкьр,
Шәмдана мьqәрм
Дьḣа хöйақьр.
Әз жь щи р'абум
Нура зәр шабум
У wе сьба гәш,
Диса бум к'ефхwәш.

ДƏРСА ГÖҺАРЕ

А.— Агьре нав чарбəре.
Б.— Бəроша шир ль сəре.
В.— Вьнгина моза һанə.
Г.— Гöһара тəр у щанə.
Ѓ.— жи ѓьйə бе р́умəтə.
Д.— Даѓькə сəр сурəтə.
Е.— Ереван, бажаре хас.
Ə. — Əлифба каниа һ́əрфнас.
Ə́. — Ə́рəба чар т́əкəрə.
Ж. — Жьжуйə мə̓р ль бəрə.
З. — Зəвəшə, чьqа хwəшə.
И. — Исейə пе ќефхwəшə.
Й. — Йасəмин ль бəр дери.
К. — Кöлилке бинхwəш сери.
Ќ. — Ќəртигə ль сəр т́əвне
Л. — Лəлихан ль бəр ə́йне
М. — Мьришкə сəр кöркайə
Мьшке qотьк бəр тəлйайə.
Н. — Наӊе гəрм сəр селейə
Наз нə̓мəте нав элейə.
О. — Одəйə лаwьк т́ьжи
Онда буйə һəр нав дьжи
Ö. — жи öйə, дö дəq фезе
Мина хале сурте Т́əзе.
П. — Пəнере пези тə̓мə.
П́. — П́ьшика дьзə щəмə.
Р. — нəгəр́ə нəвин щəфе.

Р'. — Р'увийə ль бəр qəфе.
С. — Сьрсуме деwи дарə.
Т. — Томастə нав ь'йарə.
Т'. — жи т'əвна р'исе р'əнгə
Щото т'əвнкьр пера щəнгə.
У. — Усьвə хwəй урəкə
Бəдəна wи хwə сурəкə.
Ф. — финщана qаwейə хас
Х. — Хəрита дьнйа мə нас
Һ. — Һöрмейə тə'м у хwəшə
Һ'. — Һ'ьнарə мьз у тьршə.
Ч. — Чакуче дəсте һоста.
Ч'. — Ч'ьвика чол у бəста
Ш. — Шьмамок жь баг'че нур.
Щ. — Щами жь шуша фəйфур.
Ь. — Ьнейə, т'ьм дьнейə
Э. — Эммейə, сəр п'ешейə
Q. — Qəлəмə р'ьнд хwəйбькьн.
W. — Wə'дəйə əм к'öтакьн.

Һ'ÖВДƏ ГÖЛАН

Һ'öвда гöлан мьн дибун,
Wəхте р'асти we һатьм.
Һ'öвдə жире Р'остəми
We дьле мьн ныкандьн.
Əшqа дьле мьн фьр'и.
Əз бум мəлул, бум п'əпук,

Wәxте дьхаст дьл вәкьм,
Дьбум бе зар, дьбум бук.
Дьбьстане к'ьвш бу әw,
Әшq у һ'әwас у п'ьр к'аw,
Qә щарәке we нә го
Чь дьхwәзә к'а әв лаw.
Әзи бе зар әw бе р'әм,
Әм дур к'әтьн ча нәнас,
Т'әне бәр ч'ә'ве мьн ма,
Әw диндара wейә хас.
Э, чь заньм дьнйайә,
Гәләк бьһар һатьн, чун,
Һав баг'чәки п'ьр' аwаз,
Щарәк әм р'асти һәв бун.
Әз малхwеки әрһәдә,
Ле әw дайик, кәвани,
Һ'әта мә һәв пьрсйаркьр,
Һ'öбе дьл мьн вәжәни.
Мьн го: дьло wи агре
Һ'öбе нав хwә дәринә,
Дәм у мәщал мә чунә,
Ахьр әм хwәй нәвинә.
Дьл ль мьн бу гöре һар,
Qәй бе һәwа пе к'әвә,
Асит, авит ә'щәлә
Кьрк qәфәсе дәрк'әвә.
Го: тö һәр'ә каләмер,
Һәр'ә нәвие хwә шабә,
Һ'әта һәбә бәр мьн бин,
Ах к'әсәре домам бә.

QÖCЕСИ

Qöceси əw хорте дəлалə,
Һəврингa дəсте wи хwəш малə,
Дьбьрə, дьбьр'ə, дьwəстə,
П'ьр' дешьн wи печ'и у дəстə.

Һəврингa qöceси чəqинə,
Тамаре мьле wи дешинə,
Жь к'əсре, бьр'ине ь'нт'инə,
Пəз ани, сəр сери qужинə.

Qöceси əw хорте к'əмалə,
Машина токейə ль балə,
Пəз ани пез пер'а нагинə,
Дьк'əнə, һəвринге бəр тинə.

Qöceси машине һ'əwалə,
Машинə дəст wнда дьналə,
У дькə вьжини, гöжини,
Qöceси вьр дькə qужини.

—Пəз ани зу бькə пез бинə,
Wəстандьн qəт мьнр'a т'öнинə,
Əw кəсе машинə да дəстə,
Сəд пəзи бьбьр'ə наwəстə.

К'ÖРДСТАН

Щьмә'та мьн п'әләwанә,
У ә'йанә бәрс бәрда,
Wәт'ән ширьн К'öрдьстанә,
Дьнйа занә сәре сәрда.
Хал у хәте синге wәт'ән,
Ә'йни хәмла бука т'әзә,
Бука бәрбу дьле хwәр'а,
Бьхәмлинә тәрз бь тәрзә.
Ч'йаед бьльнд к'олоз qәрqаш,
Wәк к'олозе к'öрде дьлсаг',,
Жь мьтал у дәрде wәт'ән,
Ә'нйе һәнә нәwал у шаг'.
Сәр синга wәк п'әнще р'ое,
Хöлә—хöла щәwед сарьн,
Qәт ньзаньм һе к'әнгеда,
Дәрде wәт'ән зарә—зарьн.
Дәвед занга гәлиед к'урда,
Һәнә гәләк шкәвтед фьрә,
Р'ожед qал у щәнге гьран,
Щьмә'т ль wьр дьһеwьрә.
Ч'йаед К'öрдстана рәнгин,
Ль һәwьрдор бунә Һ'әсар,
Wәкә дайикәкә дьлхәм,
Әwләде хwә дькә сьт'ар.
Ле к'е дитйә, к'е баwәрә,
Каре бькьн бьн сәвәте,

У кар сефил wьр бьминə
Бьн дəрнəйе һ'əта һ'əте.
Qиз у хорте мə сəр бьльнд,
Хwə һ'ьсйанə хwəндьн ль пеш,
Пек'əтьнə йаликида,
Паqьж дькьн qьлер у эш.
Wəргьртьнə хəмла щəнге,
Гьреданə шуре Ә'ли—
Дьбен əм Дӧндӧле сйарбьн,
Wəт'əн дəрхьн жь ви һ'али.
У wе дəрхьн, тӧ мезəкə
Wа пешмерга рəф гьртьнə,
Хас у хама һəв дьжберьн,
Гӧле шайе нькандьнə.
Һ'əта хwəши дьбен дӧр'у
Wəк п'əр'анйа бавен сəр мə,
Мьрьн мəр'а нə т'ӧ хəмə,
Дилбун ə'заб у п'ьр' шəрмə.
Әм р'ьнд заньн дьжмьн т'ӧ щар,
Әw каниед мə ав—qəт'ране,
Бь һ'əмди хwə дəв бəрнадьн,
Һ'əта ахьр у зəмане.
Дьбем һəвр'а р'ьк'еф бькьн,
У һьнкижи р'окьн хуне,
К'ӧрдстана хwə əм т'амкьн,
Биньн сəр qам у qануне.
Әз баwəрьм п'əлəwанə,
Щьмə'та мьн бəре бəрда,
Wəт'əн ширьн К'ӧрдстанə,
Дьнйа занə сəре сəрда.

СӘРӘЩӘМ

Әрмәнистан 3
Шере, хушке 5
Мерхас намьрын 8
Мьн бьч'уктаiе ч'әве хwә вәкьр, ... 8
Әм бун к'әскәсор 10
Бәр мьн ч'омо хӧшә-хӧшә, ... 11
О', бьһарә 12
Бәр ньхле к'аwе 14
Ль сәр мьн әзмане сайн 15
Зьвьстанә 16
Wәкн 17
Мәрьв те дьнe аза у бе хәм, ... 18
Һьндьк дьмнна 19
О, сьбәйә хwәш 21
Әз кальхьм 22
Бәрбь Р'ое 25
Һьнгеда 27
Биранни 28
Дерәсоре 29
Бәре 30
Ньһа 30
Мьн сосьнәк дн нава мергеда, ... 31
Адар 31
Р'әwш у тьмт'әлӧн 32
Чн к'ерапә wәкн әз хортәкн wа 33
Мьн дин щотәк дьле әвни 34
Бәр мьнра һат у дабьрн 35
Һәбйә, әw р'ож һәбйә, ... 37
Йар бо Һӧбе' 37
Бе к'ер, дузан, тә снге мьн вежәнд вәкьр, . . 38
Кәч'ьк тә бь wе дилдаре динкьрьм, ... 39
Тӧ бь хwә р'о, ... 39

Р̓о гәшә, пӧр̓ хwәшә, шәмдәпә 40
Чь нишанә кӧ тира we, ... 40
Хорто т̓әмӣа мьн ль гәбә. 41
Қәw гозәле. 42
Домам гьди тәӣах нәкьм кӧ набиньм . . . 42
Бәсә кәч̓ьк тӧ мьн буӣн һьва бьн әwр бь назн. . 43
Тәвн ӣаре 44
Ах сәд ӣазьх кьре мьн. 45
Әз qизәкә пьр̓ бәдәw. 45
Wәқ п̓әнще р̓ое жь дьл дәрнае 46
Қани һәӣә, кӧ шенә, сал һәӣә 46
Мьн хәӣндӣә домам про, ... 46
Жь агьре дьле тә, ... 47
Ньһәqике бь гӧһ дьбһем, ... 47
Бәрф дьһ̓әлә дьбә ав, ... 47
Qәдәрке домам бо һ̓ӧба дьла, ... 48
Wәхте г̓әне ль әдемә, ... 48
Мәрвайи гәлие ве әрqәшане, ... 48
Әз дьхwәзьм бьди мьн 48
Һәй wах, һәй wах, ... 48
Нәхwәш бу хwәсн 49
Wаwәйлер 52
Стәйрка нӧхӧри 56
Ньфуса wәт̓әп 58
Р̓ожа мьн тӧ 65
Әӣ щьмаәтед пьр̓ щәфак̓еш у щинар, . . 66
Шаш дьмньм ль сәр бәнде, ... 67
Әз у шайн 67
Бьриндарьм, лап нәкӧжә домам бәс . . . 70
Щәнг wәранпә 71
Әз у дьнӣа 72
Дәрса гӧһ̓аре 80
Һ̓ӧбдә гӧлан 81
Оӧсеси 83
Кӧрдстан 84

Рьзалие Рәшид
"Хәм у хьйал„

Ռզալիե Ռաշիդ
«Խոհեր և մտորումներ»
(Քրդերեն լեզվով)
«Սովետական գրող»   Երևան — 1982

Рьзалие Рәшид
"Думы и размышления„
(на курдском языке)
Издательсто "Советакан грох„
Ереван — 1982

Редакторе щавдар — Карлене Чачани
Шькьлк'еш — М. Саргсйан
Редакторе техникие — С. Г. Шахвердйан
Коректор — Т'емуре Хәлил

ВФ 06972   Т'әмбә 2842   Тираж 500.

Т'әслими нәшьрхане кьрьнә 29. 11. 1982с.
Бона чапкьрьне hатйә qолкьрьне 21. 12. 1982с.
Бәлгнәшьре qәwлн 3,21
Бәлгнәшьре чапкьрьне 3,15
К'аг'әз №2, 70×90 1/32   Qимет 30к

Ереван — 9, Терйан 91, нәшьрәта "Советакан грох'
Нәшьрхана 1, йа сәрwертйа сәнайа полиграфиейә ком''
теа пресаейә дәwләте, р'әх Совета Министред Р'есп
лика Әрмәнистанейә Советиейә Сосиалистие.
Ереван, Алавердйан 65

89
Riz
INSTITUT KURDE DE PARIS
ENTRÉE N° [redacted] 2480

INSTITUT KURDE DE PARIS
BIBLIOTHÈQUE
RÉSERVE

Qимәт 30 коп.